

Dr hab.med. Dariusz Jastrzębski

Zabrze, 11 kwiecień 2022 r.

Katedra i Klinika Chorób Płuc i Gruźlicy SUM

41-803 Zabrze, ul. Koziółka 1

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

„Długoterminowe skutki gry na instrumentach dętych oraz wskazania profilaktyczne”

autorstwa mgr Moniki Rogóż

Na podstawie uchwały Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie zostałem wyznaczony do pełnienia obowiązków Recenzenta rozprawy doktorskiej pod tytułem „Długoterminowe skutki gry na instrumentach dętych oraz wskazania profilaktyczne” autorstwa mgr Moniki Rogóż, która powstała w Zakładzie Ergonomii i Fizjologii Wysiłku Fizycznego Instytutu Fizjoterapii, Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie, pod kierunkiem prof. dr hab.n.med. Jana Bilskiego (opiekun naukowy) i dr Agnieszki Śliwki (promotor pomocniczy).

INFORMACJE OGÓLNE

Rozprawa została przygotowana w formie typowej monografii. Praca zawiera 144 strony i ma układ klasyczny. Podzielona została na rozdziały: Wstęp, Cele i Założenia Pracy, Materiał i Metody, Wyniki, Wnioski oraz Dyskusja. Praca zawiera również 59 rycin i 10 tabel, zamieszczono także wykaz rycin i tabel. Autorka dołączyła do pracy obszerny Aneks zawierający „Zestaw ćwiczeń dla poszczególnych grup instrumentów dętych” oraz wzór autorskiej ankiety. Całość poprzedzona jest wykazem skrótów oraz streszczeniem w języku polskim i angielskim. Lista piśmiennictwa obejmuje 130 pozycji, w większości anglojęzycznego. Autorka podjęła niezwykle interesujący problem oceny długoterminowych skutków zdrowotnych gry na instrumentach dętych oraz podjęła się w tej grupie zakreślić wskazania profilaktyczne w oparciu o wyniki własnych badań. Na przeprowadzenie badań autorka uzyskała zgodę Komisji Bietycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w kwietniu 2018 roku.

SZCZEGÓŁOWA ANALIZA ROZPRAWY

W obszernym Wstępie, liczącym 52 strony, autorka omawia podstawy fizjologii układu oddechowego, zagrożenia wynikające z wykonywania zawodu muzyka, ergonomię zawodu muzyka oraz dokonuje przeglądu programów fizjoprofilaktycznych stosowanych dotychczas u muzyków instrumentów dętych.

W rozdziale Cel i Założenia pracy autorka stawia następujące pytania badawcze: 1) czy w wyniku systematycznej i długotrwałej gry na instrumencie dętym zmienia się subiektywnie odczuwana sprawność układu oddechowego muzyków, 2) jak zwiększony opór oddechowy generowany w czasie gry na instrumencie dętym wpływa na wartości zmiennych spirometrycznych układu oddechowego, 3) czy gra na instrumentach dętych może wpływać na zmianę siły mięśni oddechowych, 4) czy rodzaj instrumentu dętego, na którym gra muzyk, wpływa na wartości badanych zmiennych spirometrycznych oraz siły mięśni oddechowych, 5) czy gra na instrumencie dętym może wpływać na zmianę ruchomości w odcinkach: szyjnym, piersiowym i lędźwiowym kręgosłupa oraz powstanie zespołów bólowych kręgosłupa, 6) które części ciała najbardziej narażone są na dolegliwości bólowe lub inne zaburzenia w wyniku gry na instrumentach dętych, 7) czy istnieje potrzeba działań fizjoprofilaktycznych w przeciwdziałaniu negatywnym skutkom gry na instrumencie dętym?

W rozdziale „Materiał i metody” Autorka opisała zasady rekrutacji uczestników badania, charakterystykę badanej grupy, metody badawcze, w tym autorską ankietę, badanie czynnościowe układu oddechowego, badanie siły mięśni oddechowych oraz badanie funkcjonalne kręgosłupa. Rozdział ten zawiera również omówienie zastosowanych metod statycznych. Autorka użyła adekwatne metody statystyczne do rodzaju obliczeń wspomagając się popularnym programem Statistics for Windows.

Do badania autorka ostatecznie włączyła 40 muzyków, jako grupa badawcza i 50 osób niewykonujących zawodu muzyka, jako grupa kontrolna. Grupa badane i kontrola odpowiadały sobie pod względem płci i wieku, różniły się natomiast w zakresie BMI.

Wyniki autorka przedstawiła na 10 stronach, uzupełniając je o czytelne wykresy kołowe oraz tabele.

Dyskusja stanowi jednolity rozdział, zakończony podsumowaniem uzyskanych wyników w postaci wniosków, które stanowią odpowiedzi na postawione pytania badawcze.

POZYTYWNE ASPEKTY ROZPRAWY

Doktorantka podjęła się trudu kompleksowej oceny funkcjonalnej wpływu długoletniej gry na instrumentach dętych u osób wykonujących zawód muzyka. Zwraca uwagę dogłębną oceną funkcjonalną badanej grupy obejmującą zarówno ocenę sprawności wentylacyjnej płuc, siły mięśni oddechowej jak i ocenę funkcjonalną kręgosłupa wraz z analizą dolegliwości bólowych towarzyszących zmianom czynnościowym. Według wiedzy oceniającego pracę jest to pierwsze, nowatorskie ujęcie tego tematu, gdzie autor korzysta ponadto z nowoczesnych metod badawczych. Zaproponowanie działań profilaktycznych, w tym przewodnik z zestawami ćwiczeń dla poszczególnych grup instrumentów dętych stanowi cenną część pracy i zdaniem recenzenta zasługuje na odrębną publikację oraz szersze rozpropagowanie nie tylko wśród zawodowych muzyków, ale także wśród uczniów i studentów szkół muzycznych.

Praca jest napisana w sposób przejrzysty i uporządkowany. Szczegółowe, analityczne przedstawienie tematu, opis metodologii, przedstawienie uzyskanych wyników oraz dojrzały sposób prowadzenia dyskusji świadczy o dobrym przygotowaniu teoretycznym doktorantki i eksperckim poziomie wiedzy w zakresie podjętego tematu.

UWAGI KRYTYCZNE

Mimo pozytywnej oceny rozprawy, jako specjalista chorób płuc i praktykujący lekarz pulmonolog ubolewam, iż w ocenie czynności układu oddechowego nie zastosowała doktorantka badania bodypletyzmo graficznego do oceny objętości i pojemności płucnych. W ten sposób zaprzepaszczona została szansa, by na tak obszernym materiale badawczym ustalić częstość występowania rozedmy funkcjonalnej u muzyków instrumentów dętych. Rozedma płuc jest bowiem schorzeniem często występującym u muzyków instrumentów dętych, jednak do tej pory nie udało się ustalić jak często i w jakim nasileniu. Zdaję sobie sprawę, że ta ułomność wynika zapewne z warsztatu badawczego, jakim dysponowała autorka dysertacji.

PODSUMOWANIE

Uważam, że przedstawiona do recenzji praca doktorska Pani Moniki Rogóż stanowi oryginalny i samodzielny dorobek naukowy o wysokiej wartości naukowej. Podjęcie trudnego tematu, stosowany zakres pracy, umiejętność posługiwania się warsztatem naukowym upoważniają mnie do stwierdzenia, iż oceniana dysertacja spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o

stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, z późn. zm.) stawiane rozprawom stanowiącym podstawę do ubiegania się o stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Wnoszę, zatem do Rady Wydziału Nauk o zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie o dopuszczenie Pani mgr Moniki Rogóż do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab.med. Dariusz Jastrzębski, prof. SUM
Katedra i Klinika Chorób Płuc i Gruźlicy SUM
41-805 Zabrze, ul. Koziółka 1